

Čudo prirode, SRP Obedska bara, davne 1874. godine bila je prvo u Evropi, a drugo u svetu zaštićeno područje, odmah posle Jeloustouna. Godine 1977. upisana je u spisak močvara od međunarodnog značaja po Ramsarskoj konvenciji, a 1989. na osnovu IBA projekta našla se na spisku područja od izuzetnog značaja za ptice Evrope. Rezervat Obedska bara sa zaštitnom zonom je najveće poplavno područje u Republici Srbiji, na oko 13 hiljada hektara aluvijalne ravni uz reku Savu koje se redovno plavi, što je jedan od najboljih mehanizama odbrane od visokih voda.

Obedska bara, a ne džakovi peska, poštedeli su grad Šabac, verovatno i Sremsku Mitrovicu poplava katastrofalnih razmera 2014., jer da je isušena, podignuti nasipi voda ne bi imala gde da se razlije. Obedska bara osim bogatstva prirode, značajna je i kao prečistač voda, davalac hrane, drvene građe vrhunskog kvaliteta. Obedska bara je bila jedno od najčuvanijih močvarnih područja u svetu sa jednom od najvećih kolonija divljih ptica na svetu, koja je brojala preko 15.000 parova u okviru jedanaest raznih vrsta čaplji i kormorana, koju su prirodnjaci sa početka i sredine XIX veka nazivali Eldoradom za ptice. - Ona je to bila do početka XX veka, kada je zbog promene vodnog režima, namene zemljišta, isušivanja okolnih močvarnih područja, zasađivanja plantažnih topola, pretvaranja vlažnih livada i bara u šumska područja, izgubila deo tog sjaja i vrednosti. Kolonija ptica je početkom 90-tih godina prošlog veka pala na svega tri vrste čaplji sa oko 300 parova – kaže dr Slobodan Puzović pomoćnik direktora Pokrajinskog zavoda za zaštitu prirode. zadužen za koordinaciju zaštite SRP Obedska bara, kojom se bavi 36 godina i važi za najvećeg poznavaoca ovog područja. Poslednje decenije prošlog veka, Prirodnjački muzej iz Beograda, NVO Mladi istraživači i neke stručne i naučne institucije i delimično šumari, pokrenuli su program koji će trajati decenijama, pod nazivom „Povratak ibisa“, uprkos mišljenjima ne malog broja glasnogovornika, koji su smatrali da je Obedska bara definitivno izgubila svoj značaj i da je potrebno skinuti zaštitu. Pre nego što je Obedska bara prepoznata kao potencijal za razvoj lokalne zajednice, 1992. godine pokrenut je prvi međunarodni kamp, a pet godina kasnije, kada se shvatilo da uz istraživački rad na terenu treba preduzeti konkretne korake i Međunarodni volonterski radni kamp. Tokom 20 godina trajanja kampa, kroz njega je, uz lokalne, prošlo 250 voloneta iz 25 zemalja Evrope, Azije, Amerike. U tom periodu na terenu su sprovedene aktivne mere zaštite, revitalizacija vlažnih livada, bara, čišćenje staništa od invazivnih vrsta drveća i grmlja, unapređen je vodni režim, uspostavljeno tradicionalno korišćenje prostora, pre svega kroz košenje i pašarenje. Sve to rezultiralo je sa preko 200 hektara na osam područja očišćenih, revitalizovanih staništa, pet veštačkih jezera - vodenih okana gde su uklonjeni sedimentni nanos koji je Sava nanosila stotinama godina, napravljeno je oko dva kilometra vodenih koridora. Osim što su sve te intervencije pomogle

živom svetu, data je i mogućnost turističkog razvoja Obedske bare. Uz pomoć Pokrajinske vlade, današnji upravljač, JP Vojvodinašume, obezbedio je katamaran za turističku plovību. - Učesnici kampa će upravo ove godine, od 21. avgusta do 4. septembra raditi na čišćenju rubnog dela Obedske bare, tzv. „potkovice“ prema Kupinovu, jer želimo da stvorimo uslove da turisti, kada sednu u Obrežu, katamaranom mogu da plove u dužini od osam kilometara do Kupinova, da tamo posete crkvu Sv. Luke, tvrđavu Kupinik, crkvu Majke Angeline i da se opet vrate u Obrež, i na taj način bolje upoznaju Obedsku baru, da je zavole i opet da dođu da pomognu njenoj zaštiti – objašnjava dr Puzović. Sve aktivnosti vezane za revitalizaciju ovog područja, od vlažnih livada, plitkih bara, otvorañje vodenih ogledala, služi pre svega prirodi, sprečavanju njenog zarastanja i nestajanja, jer „nigde drugde ne može nastati neka druga Obedska bara“. Obedska bara nekada je bila sistem od 1/3 vodenih staništa, 1/3 livada i 1/3 šuma. Sada, tokom leta, u vreme suša, voda zauzima svega nekoliko desetina hektara, premalo da sačuva prirodu i biodiverzitet, imajući u vidu da je rezervat površine 10 hiljada hektara. Pre desetak godina u projekat revitalizacije aktivno se uključila i opština Pećinci, i od krucijalne je važnosti da se u proces „spašavanja“ Obedske bare sve više uključuju mladi ljudi iz Obreža i Kupinova. Ove godine, osmi put za redom, u organizaciji TOO Pećinci, uz podršku Pokrajinske vlade, organizovana je „Regata Majke Angeline“ sa ciljem što prisnijeg „povezivanja“ lokalnog stanovništva sa ovom jedinstvenom prirodnom baštinom, ali i dovođenja turista na ovaj nesvakidašnji put meandrom pitome i moćne reke Save. Naš sagovnik je ubeđen u mogućnost razvoja održivog turizma na ovom području i podseća na slična u okruženju, pre svega NP Plitvice u Hrvatskoj, koji je mnogo manji od Obedske bare, ali sa milionskom posetom turista i godišnjim prihodom od nekoliko desetina miliona evra. Nažalost, na Obedsku baru godišnje dođe oko 10 hiljada posetilaca, što je daleko ispod njenog kapaciteta. Tim pre, što njen položaj, na 50-tak kilometara od Beograda, 30-tak od aerodroma, 20-tak od autoputa omogućava jednostavan dolazak. Po mišljenju dr Puzovića, potencijal Obedske bare ni izbliza nije iskorišćen, ali se nada skorom intenzivnom razvoju, pre svega etno-eko turizma, koji će obezbediti sredstva za zaštitu Obedske bare i da će od toga koristiti imati lokalno stanovništvo, kao najbolji partner za čuvanje ovog prirodnog blaga na adekvatan način. Za proteklih 20 godina rada Kampa, nije vraćeno stanje Obedske bare od pre 100 godina ali i ovo je bilo dovoljno da se poveća mešovita kolonija ptica sa 200 parova na 1000, danas jedna od najjačih kolonija u Srbiji, i da se poveća broj vrsta u koloniji sa tri na deset. O tome dr Slobodan Puzović kaže: - Vratili smo nestale vrste kao što su mala bela čaplja, žuta čaplja, mali vranac, kormoran, velika bela čaplja, koja je počela da se gnezdi posle 100 godina, velikog kormorana takođe, labudove, koji su se poslednju put gnezdili krajem XIX veka, u Bari sada žive tri para. Vratili smo ibise posle 70 godina, čaplje kašikare posle 25 godina. Jedina preostala vrsta koju čekamo da se vrati i počne ponovo da se gnezdi je beli ibis, ili čaplja govedarka. Jedino stanište u ovom delu Balkana pre 100 godina belom ibisu je bila Obedska bara, a onda je nestao. Osim staništa, našli smo i čobana u Kupinovu koji žele da uzgajaju stoku na tradicionalan način, jer je to jedan od uslova da se čaplja govedarka, koja ide za stokom i skuplja insekte, vrati na svoje staro stanište. Tada bi imali sve evropske čaplje i vrance na ovom prostoru. a kada vratite tako retke i osetljive vrste ptica u neko stanište, to je indikator da ste popravili i vodni režim, i ekološke uslove, i trofične lance ishrane, što znači da su došli bolji dani i za akvatične biljke, i za ribe, vodozemce, gmizavce, da se kvalitetno popravija biodiverzitet i izgled predela, kao preduslov obezbeđivanja održivog razvoja turizma. Obedska bara ima sve parametre da postane turistički proizvod kojem će se ljudi uvek ponovo vraćati i uživati u njenim lepotama i vrednostima.